

місії набуває великого значення для бізнесу, оскільки його вплив у суспільстві значно зріс протягом останніх десятиліть порівняно з іншими структурами.

Список використаних джерел:

1. Дерманська Л. В. Вплив війни на соціальну відповідальність в Україні. Наука, інновації, бізнес: проблеми, перспективи і сьогочасні тренди розвитку: Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті проф. ТНТУ ім. І. Пулюя, академіка НАН України М. Г. Чумаченка: ФОП Паляниця В.А., 2023. С. 41.
2. Dvorský J., Švihlíková I., Kozubíková L., Frajtova Michalíková K., Balcerzak A. P. Effect of CSR implementation and crisis events in business on the financial management of SMEs. *Technological and Economic Development of Economy*. 2023. № 29(5). P. 1496-1519.
3. Fajczak-Kowalska A., Tokarski D. Sustainable social development manufacturing enterprises in selected countries Central and Eastern Europe. *Scientific Papers of Silesian University of Technology*. 2023. № 172. P. 185-199. DOI: <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2023.172.12>
4. Marcinkowska E., Sawicka J. Corporate Social Responsibility as a Factor Influencing Purchasing Decisions of Consumers in Central and Eastern Europe. *European Research Studies*. 2023. № 26(4). P. 281-299.
5. Tarry S. The Profound Effects of Losing Independent Retailers and Businesses in Canada During the Pandemic. *Retail Insider Media*, 2021. URL: <https://retail-insider.com/retail-insider/2021/03/the-profound-effects-of-losing-independent-retailers-and-businesses-in-canada-during-the-pandemic/>

Abstract: The study is devoted to topical issues of business socialization. Social, economic and environmental aspects of business activity are analyzed. In order to generalize information, a number of key factors that have a direct impact on business socialization were determined. It is important to note that the war that started in February 2022 has an important influence on the evolution of social responsibility in the business environment in Ukraine. However, the main role in increasing the costs of social responsibility was played by the civic activity of both owners and employees of enterprises. Support from the state, as well as active support of the Armed Forces of Ukraine (AFU) and its own personnel, has become a fundamental task for Ukrainian companies in this difficult period.

Keywords: socialization of business, social responsibility, sustainable development, goals of sustainable development, entrepreneurial activity.

УДК 635.1/8:582.93

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-35

ПРОДУКТИВНІСТЬ РОСЛИН ТОМАТІВ ЗАЛЕЖНО ВІД БІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ

Нікончук Н.В., канд. с.-г. наук, доцент
e-mail: nvnikonchuk@mnaue.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Досліджено вплив біопрепаратів (БТУ-центра) на показники продуктивності та врожайності гібриду томату Роялнпінк F1 в умовах Південного Степу України на дослідній ділянці кафедри виноградарства і

плодоовочівництва Миколаївського НАУ в 2023 році. Встановлено, що комплексний обробіток рослин біологічними препаратами в період вегетації томатів впливав на загальну масу рослин, сиру масу і площу листків. В варіанті за обробки середня маса плоду була на рівні 85,3 г, середній діаметр - 6,8 см, що перевищувало аналогічні показники з контрольного варіанту на 35,4 г та 2,4 см відповідно. Товарна врожайність плодів томатів у варіанті за обробки була на рівні 46,0 т/га, що на 8,1 т/га перевищувало врожайність з контрольного варіанту.

Ключові слова: біопрепарати, гібрид томату Роялнпінк F1, сира маса листків, середня маса плоду, товарна врожайність плодів.

За останні десятиліття в світі та Україні посилюється інтерес до біологічних методів ведення рослинництва і, зокрема, овочівництва. Це пов'язано з пошуком та впровадженням альтернативних методів ведення сільськогосподарського виробництва, заснованих на застосуванні екологічно чистих технологій вирощування овочевих культур. Одним із таких методів є використання в овочівництві біологічних препаратів на основі живих культур мікроорганізмів, які впливають на продуктивність рослин та зберігають родючість ґрунту без погіршення екологічного стану навколишнього середовища.

Метою наших досліджень було вивчення впливу комплексного застосування біопрепаратів на показники продуктивності рослин томатів в умовах Південного Степу України.

Дослідження проводилося на дослідній ділянці кафедри виноградарства і плодовоовочівництва Миколаївського НАУ протягом вегетаційного періоду 2023 року. У досліді вирощували гібрид томату Роялнпінк F1 розсадним способом. У відкритий ґрунт розсаду висаджували в III декаді квітня в фазі 5-6 справжніх листків. Спосіб розміщення рослин рядковий за схемою 70×35 см. Площа облікової ділянки – 21 м². Повторення варіантів триразове. Біологічні препарати компанії «БТУ-центр» (Азотофіт-р, Фітохелп, Органік баланс, Мікохелп, Актоверм, Лепідоцид) вносили відповідно до рекомендацій. Перше обприскування рослин проводили після висаджування розсади у відкритий ґрунт, наступні – через кожні 14 діб. За контрольний варіант приймали обробіток рослин водою.

Як свідчать результати досліджень, обробка біологічними препаратами впливала на біометричні показники рослин гібриду томату Роялнпінк F1: загальну масу рослин, сиру масу та площу листків.

Впливу біологічних препаратів на лінійні розміри рослин томатів у нашому досліді не було виявлено. Так, не відмічалось суттєвої різниці між варіантами в висоті рослин гібриду томату Роялнпінк F1 (табл. 1).

**Таблиця 1. Біометричні показники гібриду томату Роялнпінк F1
(фаза зелених плодів)**

Варіант	Висота рослин, см	Загальна маса рослини, г	Сира маса листоків, г	Площа листків, см ²
Контроль (обробка водою)	90,5	630,9	277,1	6984,9
Обробка біопрепаратами	88,4	712,6	293,8	13158,8

Середня висота рослин була майже на одному рівні як у контрольному варіанті, так і за обробки біопрепаратами і коливалася в межах 90,5-88,4 см.

Більш значний вплив біологічні препарати здійснювали на сиру вегетативну масу в фазі формування зелених плодів. У цей період рослини найбільше потребують поживних речовин та вологи і найкраще реагують на поліпшення умов росту і розвитку. Обробка рослин томатів розчином біофунгіцидів і біоактиваторів сприяла збільшенню сирової вегетативної маси. Надземна маса рослин томату в варіанті з комплексною обробкою становила в середньому 712 г/шт., що перевищувало масу рослини з контрольного варіанту на 81,7 г/шт., або на 13,0%. Накопичення сирової маси листків відбувалося паралельно приросту загальної надземної маси рослин томатів. Сира маса листків з однієї рослини в вегетативній масі була максимальною за п'ятиразової обробки комплексом біопрепаратів у фазі зелених плодів і становили 293,8 г, що перевищувало масу листків із контрольного варіанта на 16,7 г. Збільшення сирової маси листків з однієї рослини в варіанті за обробки біопрепаратами сприяло збільшенню площі листової поверхні. Можна відмітити, що максимальна асиміляційна поверхня рослин томатів 13158,8 см² на гібриді томату Роялнпінк F1 спостерігалася при застосуванні біопрепаратів БТУ-центра, що перевищувала аналогічний показник із контрольного варіанту майже в два рази - на 6173,9 см².

Застосування біопрепаратів у період вегетації томатів сприяло кращому живленню рослин та захисту від хвороб, що відобразилося на загальній продуктивності томатів. Середня кількість плодів на рослині не залежала від способу обробки і коливалася в межах 16,1 - 18,6 шт. Більш суттєвий вплив обробка біопрепаратами здійснювала на формування середньої маси плоду томату. В варіанті за комплексної обробки біологічними речовинами середня маса плоду була на рівні 85,3 г, що перевищувало масу плоду з контрольного варіанта на 35,4 г, при цьому зростав і середній діаметр плоду - на 2,4 см порівняно з контролем (табл. 2).

Результати аналізу врожайності досліджуваного гібриду томату залежно від використання біопрепаратів показали, що товарна врожайність плодів у цьому варіанті перебувала на рівні 46,0 т/га. Прибавка врожаю від досліджуваного фактора становила 8,1 т/га, або 21,3 %.

Таблиця 2. Показники продуктивності гібриду томату Роялпінк F1 (фаза зелених плодів)

Варіант	Середня кількість плодів на рослину, шт.	Середня маса плоду, г	Середній діаметр плоду, см	Урожайність, т/га	Приріст до контролю	
					т/га	%
Контроль (обробка водою)	18,6	49,9	4,4	37,9	-	-
Обробка біопрепаратами	16,1	85,3	6,8	46,0	8,1	21,3

Комплексна обробка рослин гібриду томату Роялпінк F1 біологічними препаратами (Азотофіт-р, Фітохелп, Органік баланс, Мікохелп, Актоверм, Лепідоцид) у період вегетації впливала на морфометричні показники рослин, сприяла збільшенню сирієї вегетативної маси на 81,7 г/шт., або на 13,0% та сирієї маси листків на 16,7 г, при цьому збільшуючи і площу листової поверхні на 6173,9 см² порівняно з контрольним варіантом (за обробки водою). У той же час, суттєвого впливу біопрепаратів висоту рослин томату не виявлено. Середня маса плоду томату в варіанті з обробкою була на рівні 85,3 г, що перевищувало середню масу з контролю на 35,4 г. Вища продуктивність рослин томатів у цьому варіанті впливала на формування врожайності і перебувала в межах 46,0 т/га. При цьому приріст врожайності від досліджуваного фактора був на рівні 8,1 т/га (21,3%).

Таким чином, можна стверджувати, що за біологічного вирощування гібриду томату Роялпінк F1 у відкритому ґрунті для отримання врожайності на рівні 46,0 т/га необхідно застосовувати 5-ти разовий обробіток комплексом біологічних препаратів, що включають біоактиватори, адаптогени, біофунгіциди, біоінсектециди визначеними нормами.

Список використаних джерел:

1. Колісник Ю.С. Л., Колісник, Ю. С., Шаповалова О. В., Стрельніков Л. С. (2016). Показники інтенсивності росту томатів, оброблених біопрепаратом Азотофіт®-Р. *Сучасні досягнення фармацевтичної технології та біотехнології: збірн. наук. праць*. Харків, 2016. С. 314-317.
2. Вдовенко С. А. (2019). Комплексна система вирощування овочів у відкритому ґрунті. *Плантатор*. 2019. № 2(44). С. 54-55.
3. Карпенко К.М., Герасько Т.В., Вдовенко С.А. (2018). Ріст і розвиток сортів помідора у відкритому ґрунті під дією біопрепаратів. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2018. Вип. 4(100). С. 68-74.

Abstract. The influence of biological preparations (BTU-center) on productivity and yield indicators of the Royalpink F1 tomato hybrid in the conditions of the Southern Steppe of Ukraine at the research site of the Department of Viticulture and Fruit and Vegetable Production of the Mykolaiv NAU in 2023 was studied. It was established that complex treatment of plants with biological preparations during the growing season of tomatoes affected the total weight of plants,

raw weight and area of leaves. In the treated version, the average weight of the fruit was 85.3 g, the average diameter was 6.8 cm, which exceeded the similar indicators from the control version by 35.4 g and 2.4 cm, respectively. The marketable yield of tomato fruits in the treatment variant was at the level of 46.0 t/ha, which was 8.1 t/ha higher than the yield from the control variant.

Key words: biopreparations, Royalpink F1 tomato hybrid, raw weight of leaves, average fruit weight, marketable fruit yield.

УДК 636.4.082

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-36

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВІДГОДІВЛІ МОЛОДНЯКУ СВИНЕЙ

Онищенко Л.В. канд. с-г. наук,

e-mail: onishenkoluda158@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Наведено результати досліджень впливу додавання білково-мінерально-вітамінних добавок на відгодівельні та м'ясні якості свиней. За період дорощування підсвинки мали різну енергію росту. У віці 60 та 90 днів поросята II дослідної групи переважали за живою масою одноліткам контрольної групи відповідно: на 20,0 та 15,0%. У віці 120 та 150 днів ця перевага склала 8,7 та 13,0 %.

Ключові слова: відгодівельні якості, мінерально-вітамінні добавки, середньодобові прирости.

Свинарство – одна з найбільш ефективних та скоростиглих галузей тваринництва. Цій галузі належить одне з провідних місць у виробництві м'яса. Висока питома вага свинини в м'ясному балансі пов'язана з біологічними особливостями тварини цього виду: всеїдністю, високою багатоплідністю, скоростиглістю та хорошою ефективністю використання кормів, а також відмінними смаковими та дієтичними властивостями свинини. Відгодівля свиней – заключний період у виробництві свинини. Від правильної його організації значною мірою залежить рівень продуктивності свиней, якість виробленого продукту та рентабельність свинарства [1].

Основна мета відгодівлі – отримання від тварин максимального приросту в найкоротші терміни за найменших витрат кормів на одиницю продукції. Результати відгодівлі і продукція, що при цьому отримується, можуть сильно відрізнятися залежно від породи [2]. Свині скоростиглих порід та їх помісі швидше відгодовуються, ніж свині пізньостиглих порід. Добре вирощені поросята дають на відгодівлі вищі прирости і краще використовують корми. Молоді свині на одиницю приросту витрачають менше кормів і дають у результаті відгодівлі менш жирну свинину. При відгодівлі молодих тварин відбувається посилене зростання м'язової тканини, у результаті отримують туші з високим виходом м'яса [3].